

reizen

Wacht niet te lang. Nu is het de juiste periode om het koolzaad in het 'gele oosten' van Groningen te zien, te horen en te ruiken.

In de buurt van Ten Post. FOTO DVHN/CORNE SPARIDAENS

Het gele oosten

SYBILLE KROON

Het grensgebied tussen Oost-Groningen en Ost-Friesland in Duitsland: uitgestrekte landerijen, zover het oog reikt. In het voorjaar ondergaat dit landschap een totale metamorfose; de bruine en groene velden veranderen voor een paar weken in een zonnige wereld.

Koolzaad (*Brassica napus*) bloeit slechts een paar weken per jaar. Zo ongeveer tussen april en half juni. Dit jaar is het gele goud wat later, zoals alles in de natuur. De lange, koude winter en het frisse voorjaar zorgen voor vertraging.

Begin mei kwamen de eerste velden voorzichtig in bloei. Wie goed timet en een mooie dag uitkiest, heeft deze gele wereld op de grens van Oost-Groningen en Ost-Friesland bijna helemaal voor zichzelf. Want hoe indrukwekkend het gebied ook is, je kunt er eindelijk fietsen, wandelen of skeeleren zonder een mens tegen te komen. Een nog onontdekt stukje Nederland en Duitsland. Op internet zijn diverse fietsroutes

door het koolzaad te vinden. Maar zelf op pad gaan en de mooiste velden ontdekken, is veel avontuurlijker. Tussen al die koolzaadvelden liggen bovendien plaatsen die de moeite waard zijn om even af te stappen.

Oldambt

Een route waarbij door de dorpjes van het Oost-Groninger Oldambt en langs de grens met Ost-Friesland wordt gefietst, is: Bad Nieuweschans, Bellingwolde, Oude-schans, Klein Ulsda, Beerta, Fisterwolde, Ganzedijk, Hongerige Wolf, Nieuw Statenzijl en via de Stadspolder en Kroonpolder langs de Westerwoldse Aa weer terug naar Bad Nieuweschans. Al met al zo'n 40 kilometer.

Maar er zijn nog tal van andere routes te ontdekken. Net over de grens bij Bad Nieuweschans of bij Nieuw Statenzijl is de Ost-Friese wereld net zo geel, net zo rustig en net zo gemoedelijk als in Oost-Groningen. En wie wat verder doortrapt, fietst langs het wad zo tegen de monding van de Eems aan.

Koolzaad zul je hier niet veel

meer zien, maar via een mooi fietspad langs de Eems daalt de fietser af naar het zuiden, waar havenplaatsjes als Ditzum en Weener en het charmante Leer liggen te wachten om ontdekt te worden. In Leer moeten een wandeling over de Wilhelm Klopp Promenade langs het water in het stadscentrum en een bezoek aan landgoed Evenburg aan de zuidoostkant van de stad zeker op het lijstje van de bezoeker staan.

Wie wat meer tijd heeft, kan in een paar dagen de Internationale Dollardroute volgen, die door Oost-Groningen en Ost-Friesland voert. De route is maar liefst 180 kilometer lang en voert door koolzaadvelden, langs en over water en door landerijen en mooie natuurgebieden, maar brengt de bezoeker ook door bijzondere dorpen en steden.

Wad

Ost-Friesland lijkt veel op het Friese en Groninger landschap. Met veel landerijen en dorpjes en aan de kust kwelders, het wad en wadeneilanden. Alleen de kleur van

Wie doortrapt, fietst langs het wad, tegen de Eemsmonding aan

Monumentale boerderij in Bellingwolde. FOTO DVHN/ANNE MARIE KAMP

Koolzaad, klaar voor de oliepers. FOTO LC/NIELS WESTRA

Fietsen en wandelen

De provincie Groningen is aangesloten op het fiets- en wandelknooppuntennetwerk. Meer informatie over de Internationale Dollardroute: www.dollard-route.de. Nederlandstalige informatie over fietsen in Ostfriesland: www.ostfriesland-toerisme.nl/fietsen

Kaarten: ANWB-fietskaart nummer 1: Groningen, ANWB-VVV topografische kaart nummer 4: Oost-Groningen, Falk fietskaart 01: Groningen, Bikeline: Fietskaart/Radkarte Ostfriesland NDS01.

Kerk van Beerta. FOTO DVHN/ANNE MARIE KAMP

de huizen is anders: baksteenrood.

Het zijn de erfstukken van de baksteen- en dakpannenfabrieken die vroeger een belangrijke rol in de regionale economie speelden. Rijdend door Ost-Friesland kom je voor noorderlingen bekend klinkende namen tegen: Ditzum, Hatzum, Wirdum, Loppersum.

De fietspaden zijn net als in Nederland goed verzorgd en de bewegwijzering is over het algemeen prima. Ook de manier van groeten in Ostfriesland is herkenbaar: 'Moin!' De groot houdt het midden tussen het Friese hoi en Groninger moi. Hoeveel overeenkomsten er ook zijn, koolzaad klinkt in het Duits totaal anders: Raps.

Of het nu koolzaad of Raps is, de boeren in het gele oosten verbouwen het gewas om dezelfde reden: het is veelzijdig. De vrouwelijke koolzaadplanten dragen de 'peulen' waar de ronde zwarte zaadjes in zitten. Die zaadjes bevatten de eiwitrijke koolzaadolie. Je kunt ermee bakken, een auto op laten lopen of je ermee wassen.

Als brandstof is koolzaadolie in Nederland nog niet echt doorgedrongen. Een auto laten lopen op puur plantaardige olie vergt een kostbare aanpassing aan de motor. Duitsland telt echter al honderden oliemolens waar ze op professionele wijze milieuvriendelijke koolzaadolie fabriceren. De olie kan ook in de keuken gebruikt worden om te bakken of braden. Daarnaast wordt de koolzaadolie verwerkt in

zeep en andere cosmetische producten.

Praktisch gezien dus een veelzijdig gewas. Daarnaast ziet het er ook nog eens geweldig uit en ruikt het heel lekker, die eindeloze velden vol gele bloemen.

Bijen

Het mooie van koolzaad is: je kunt het ook horen. Duizenden, tienduizenden bijen gonzen door de planten, op zoek naar de lekkernijen die het koolzaad biedt. Ze zorgen daarmee ook voor de broodnodige bestuiving. De bijen wonen

in een van de vele bijenkasten die je overal tussen het koolzaad ziet staan. Daar worden heel wat kilo's heldere, diepe gele en zachtzoete koolzaadhoning gefabriceerd.

Onderweg kun je op diverse plekken aan de weg of bij een boerderij deze honing kopen. Het loont deze honing kopen. Het loont de moeite om af en toe even stil te staan tussen de koolzaadvelden en de ogen te sluiten. Het gezoem van de bijen en de bedwelmende geur van de bloemen zorgen voor een rustgevend, bijna hypnotiserend effect. Ontstressen in het gele oosten.

FOTO MARK STOTER